

Mahallileşme Akımı, Türki Basit ve Sebki Hindi Akımı

Divan Edebiyatında Mahallileşme Akımı

Şehirlerde rastlanan halk dili ve divan tarzı söyleyişlerden, Türk halk edebiyatındaki aşık tarzı söyleyişten doğan bir akımdır. Divan şiirimizde İstanbul'un fethinden sonra başlayarak etkisini artıran bu akımda İstanbul şivesine ve İstanbul tabiatına yaklaşma amaçlanmıştır. XVI. yüzyılda Baki'de etkisini hissettiren "**Mahallileşme Akımı**" en güçlü örneklerini XVIII. yüzyılda Nedim ile vermiştir. Mahallileşme akımının öncüsü Nedim'dir.

Özellikle halkın konuşma dilinden bazı kavramların şiire sokulduğu bu akımda atasözü ve deyimlerin kullanılmasına ağırlık verilmiştir. Şeyh Galip de bu akımdan az da olsa etkilenmiş hece ölçüsüyle birer türkü yazmışlardır. Konu ve temalar çoğalmıştır. İstanbul'un türlü semtleri, köşklere, eğlenceleri, aşkları, insan çehreleri yalnız mesnevilere değil; şarkı, gazel, kasidelere de en çok da şehrengizlerde görülmeye başlamıştır.

Yerleşme çabasının hakim olduğu mahallileşme akımında soyut anlatımı bırakıp somutu tercih etme amaçlanmıştır. Divan edebiyatının soyut dünyasında İstanbul'un manzaralarına, güzelliklerine yer ayırmak zor olduğu için somut bir dünyaya geçilmenin amaçlanmış, son derece sade bir dil kullanılmıştır. Arapça-Farsça sözcüklerin ve tamlamaların kullanımı en aza indirgenmiştir. Eserlerde gerçek sevgililere, günlük yaşama, yaşanan mekanlara yer verilmiştir.

Mahallileşme Akımı Temsilcileri Kimlerdir

Mahallileşme akımının en önemli temsilcileri Nedim, Enderunlu Vasıf ve Baki'dir.

Mahallileşme Akımının Özellikleri Nelerdir

* Halkın konuşma dilinden bazı unsurlar şiire dahil edilmiştir. Şairler, şiirlerinde günlük hayatta kullanılan ifadeleri ve tabirleri sıkça kullanmışlardır.

* Atasözleri ve deyimler, şiirlerde önemli bir yer tutar. Şairler, atasözlerinin ve deyimlerin zenginliğini şiirlerine yansıtarak mahalli bir renk ve zenginlik katarlar.

* Yerlilik ve yöresellik vurgusu ön plandadır. Şairler, kendi coğrafyalarının ve kültürlerinin özelliklerini, renklerini ve duygularını şiirlerinde hissettirirler.

* Dil, son derece sadedir. Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin kullanımı oldukça azdır ve terkiplerin sayısı da büyük ölçüde azalmıştır. Mahallileşme akımı, şiirin anlaşılabilirliğini artırarak halka daha yakın bir dil kullanımı sağlamıştır.

* Halk tabirleri ve mahalli söyleyişler, şiirin içinde doğal bir şekilde yer almaktadır. Şairler, bu tür tabirlerle şiire canlılık ve doğallık kazandırmışlardır.

* Gündelik ve sıradan olaylar, şiirin konusu olarak tercih edilir. Şairler, halkın günlük yaşantısından, sevinçlerinden, üzüntülerinden ve heyecanlarından esinlenerek şiirler kaleme almışlardır.

* Özellikle mesnevilerin konusu ve kahramanları, mahalli çevreden alınmıştır. Şairler, kendi yaşadıkları bölgenin tarihî ve kültürel unsurlarını mesnevilerde işlemişlerdir.

* Doğa ve çevre, şiirin önemli bir temasıdır. Şairler, doğanın güzelliklerini ve mevsimlerin değişimini şiirlerinde yansıtarak okuyucuya bir iç huzuru sunarlar.

* Sosyal adalet ve toplumsal meseleler, mahallileşme akımının önemli temalarındandır. Şairler, toplumun haksızlıklarını, zulümlerini ve eşitsizliklerini eleştireci bir üslupla dile getirmişlerdir.

* Mahallileşme akımı, halk şiirine olan ilginin arttığı bir dönemdir. Şairler, halkın günlük yaşamında yaşadığı sevinçler ve hüznler, aşklar ve ayrılıklar gibi duygusal konuları işleyerek halkın duygularına tercüman olmuşlardır.

Türki-i Basit Akımı

Türki-i Basit Akımı, adından da anlaşılacağı gibi, basit ve sade Türkçe anlamına gelir. Bu akım, yalnızca Türkçe kelimelerden oluşan veya ağırlıklı olarak Türkçe kelimelerden meydana gelen unsurlara sahiptir. XVI. yüzyılda Tatavlı Mahremi, Aydınlı Visâlî ve Edirneli Nazmî tarafından oluşturulan bu akım, Türkçe kelimelerle şiir söylemenin önemli bir örneğini oluşturur ve edebiyatımızda farklı bir ekol olarak kabul edilir.

Türki-i Basit Akımı, Türkçe dilinin zenginliğini ve güzelliklerini vurgulayan önemli bir adımdır. Bu üç şair, özellikle Türkçe kelimeleri ön plana çıkararak, şiirlerinde dilin sadeliğini ve etkileyciliğini ortaya koymuştur.

Tatavlı Mahremi, Aydınlı Visâlî ve Edirneli Nazmî, Türkçe dilinin sahip olduğu köklü geçmişe ve derin anlam yüklü sözcük hazinesine duydukları hayranlığı şiirlerine yansıtmışlardır. Bu şairler, Türkçe dilinin güzelliklerini ve inceliklerini kullanarak, okuyucuları etkilemeyi başarmışlardır.

Türki-i Basit Akımı, geleneksel şiir anlayışından farklı bir yol izleyerek, Türkçe dilinin asil bir kimliğe sahip olduğunu kanıtlamıştır. Bu akımın şairleri, Osmanlı döneminde Arapça ve Farsça kelimelerin yoğun kullanıldığı şiir anlayışına meydan okuyarak, Türkçe'nin özgünlüğünü vurgulamışlardır.

Bu akımın temel özelliği, Türkçe'nin zengin ve güçlü ifade kabiliyetini en iyi şekilde kullanmaktır. Şairler, Türkçe kelimelerin ses ve anlam uyumunu ustalıklı kullanarak, şiirlerinde duygu ve düşünceleri etkileyici bir şekilde ifade etmişlerdir.

Türki-i Basit Akımı, Türk edebiyatının önemli dönüm noktalarından biridir. Bu akımın şairleri, Türkçe dilini daha da zenginleştirerek, edebiyatımıza yeni bir soluk getirmişlerdir. Türki-i Basit Akımı, Türkçe'nin gücüne ve güzelliklerine vurgu yaparak, millî kimliğimizin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Türki Basit Akımı Özellikleri Nelerdir?

* XV. ve XVI. yüzyılda divan şiirinde görülmüştür. Türki Basit Akımının öncüsü Aydınlı Visalî'dir.

* Fars ve Arap şiiri etkisinde gelişen divan şiirine tepki olarak ortaya çıkmıştır.

* 14. ve 15. yüzyıllarda kısmen sade dille yazan divan şairlerinin Türkçeden gittikçe uzaklaşıp yabancı sözcüklerle dolu şiirler yazmaya başlamaları, klasik İran şiirinin örnek alınması Türk şiir dilinin kendi kişilik ve zenginliğini kaybetmesine yol açmaya başlamıştır. Bu durumu kabullenemeyen bazı sanatçıların tepkisiyle doğan bir akımdır.

* Türki basit akımında şairler Arapça, Farsça sözcük ve tamlamalardan kaçınmayı amaçlamışlardır.

* Divan şiirindeki mazmunlar yerine halk şiirindeki mecazları ve deyimleri kullanmışlardır.

* Aruz ölçüsü ve divan edebiyatı nazım biçimlerini kullanan sanatçılar öz Türkçede Türkçe sözcükleri kullanmaya çalışmışlar ancak içerik olarak yenilikler getirememiş divan şiirindeki konuları ele almışlardır.

* Yabancı sözcük ve tamlamaları şiire sokmayan sanatçılar divan edebiyatındaki mazmunlar yerine halk dilindeki mecazları, atasözleri ve deyimleri kullanmaya çalışmışlardır.

Türki Basit Akımı En Önemli Temsilcileri

Aydınlı Visali, Edirneli Nazmi ve Tatavlı Mahremi'dir.

Sebk-i Hindi Akımı

Sebk-i Hindi Akımı, "Hint üslubu" veya "Hint tarzı" anlamına gelir ve İran'da ortaya çıkmış olmasına rağmen, Safeviler dönemindeki dini baskılar sebebiyle İranlı şairlerin Hindistan'a gitmesiyle burada geliştirilmiştir. Bu edebi akım, XVII. yüzyıl şiirimizde önemli bir yer tutar ve farklı özellikleriyle dikkat çeker.

Hint tarzı akımı, İran ve Hindistan arasında edebi ve kültürel bir köprü kurmuştur. Safeviler döneminde İran'da baş gösteren dini baskılar, bazı şairlerin Hindistan'a kaçmasına neden olmuştur. Bu şairler, Hint kültürü ve edebiyatıyla tanışarak kendi tarzlarını geliştirmişlerdir.

Sebk-i Hindi Akımı'nın temel özelliği, İran şiir geleneğinin Hindistan etkisiyle birleşmesidir. Hint şiiri, zengin bir kültürel mirasa sahip olup, şiirde benzersiz bir lirizm ve özgünlük sunar. İranlı şairler, bu Hint etkisini kendi şiir anlayışlarıyla harmanlamışlardır.

Bu akımın belirgin özelliklerinden biri, aşk temasının yoğun olarak işlenmesidir. Sebk-i Hindi şairleri, sevgi, ayrılık, özlem ve aşkın çeşitli yönlerini duygusal bir dille yansıtmışlardır. İnsanın iç dünyasına odaklanan bu şiirler, okuyucuyu derinden etkilemiştir.

Sebk-i Hindi şiiri, lirik bir anlatıma sahiptir ve genellikle nazım birimi olarak gazel kullanılmıştır. Gazeller, duygusal yoğunluğu ve incelikli ifade biçimleriyle ön plana çıkarlar. Aynı zamanda, beyitler ve bentlerin ustalıklı kullanıldığı bu şiir türü, ses ve anlam uyumuna büyük önem verir.

Bu akım, İran ve Hindistan arasındaki kültürel alışverişi ve edebi etkileşimi vurgular. İranlı şairlerin Hindistan'daki edebi ortamla teması, iki ülke arasında sanatsal ve düşünsel bir bağ oluşturmuştur.

Sebk-i Hindi Akımı, XVII. yüzyılda İran edebiyatının zenginliğini artırmış ve farklı bir perspektif kazandırmıştır. Bu akım, Hint şiirinin özgün özelliklerini, İran şiir geleneğiyle buluşturarak yeni bir edebi dönemi başlatmıştır. Bu nedenle, Sebk-i Hindi, İran ve Hindistan edebiyatının kesişim noktasında önemli bir kilometre taşı olarak kabul edilir.

Sebk-i Hindi Akımının Özellikleri Nelerdir

- * Türk şiirinde XVII. yüzyılda görülmeye başlanan bu akım, özellikleri açısından XVII. yüzyılda görülen Sembolizm akımını andırır.
- * Özellikle gazel türünde etkisini hissettiren bu akımda anlatım ikinci plana düşmüş, anlam güzelliği önem kazanmıştır.
- * İnsanların hayal dünyalarının önem kazanması sonucu şiirler anlaşılması güç bir hal almıştır.
- * Mübalağa sanatına geniş yer verilmiştir.

* Tasavvufun geniş yer tuttuğu bu akımdan etkilenen şairler, şiirlerinde özellikle insan ruhunun

çektđđ acılara ve ızdıraplara yer vermiştir.

* Kapalı bir anlatımın tercih edildiđđ Sebk-i Hindi akımında ağır bir dil kullanılmıştır.

* Musiki ve ahenk önem taşımıştır.

* Sebk-i Hindi akımından etkilenen şairlerde zincirleme tamlamalar, soyut kelimeler, hayal ve mőbalađaya önem verme, mőkemmellik anlayışı kendini hissettirir.

Sebk-i Hindi Akımının En Önemli Temsilcileri

* Neřati, Naili Kadim, Fehim ve şeyh Galip önemli temsilcileridir.